

Høringsnotat

Juni 2021
Snr. 21/3701

ENDRING AV REGLER OM STEMMERETT OG VALGBARHET VED VALG TIL LONGYEARBYEN LOKALSTYRE M.M.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
2	Bakgrunnen for forslaget om endring av regler for stemmerett og valgbarhet	2
3	Om Longyearbyen lokalstyre. Særlige rammer og hensyn.....	3
4	Valgbarhet og stemmerett. Reguleringsbehov	4
4.1	Gjeldende rett	4
4.2	Forholdet mellom stemmerett og valgbarhet	4
4.3	Behov for tilknytning til fastlandet.....	5
4.4	Departementets vurdering og forslag.....	5
5	Konsekvenser for valg av meddommere m.m.....	7
6	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	8
7	Om forslag til forskriftsendring	8
8	Utkast til forskrift om endringer i forskrift om lokalstyrevalg i Longyearbyen	9
9	Utkast til endring i Svalbardloven.....	9

1 Innledning

I dette høringsnotatet foreslår Justis- og beredskapsdepartementet en endring i reglene om valg til Longyearbyen lokalstyre (LL). Forslaget innebærer at det for andre enn norske statsborgere skal stilles krav om tre års botid i en norsk kommune for å kunne ha stemmerett og være valgbar til Longyearbyen lokalstyre. Forslaget krever endring i forskrift 14. mai 2007 nr. 506 om lokalstyrevalg i Longyearbyen (lokalstyreforskriften) § 2-1 (2). Lokalstyreforskriften er gitt i medhold av lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard (Svalbardloven) § 34 fjerde ledd.

I tillegg foreslås en endring i lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard (Svalbardloven) § 11 om valg av meddommere m.m.

2 Bakgrunnen for forslaget om endring av regler for stemmerett og valgbarhet

Et sentralt mål i svalbardpolitikken er å opprettholde norske samfunn på Svalbard. Målene har siden 1980-tallet blitt stadfestet ved Stortingets tilslutning til meldinger fra regjeringen om Svalbard, og ble sist uttrykt i Meld. St. 32 (2015–2016) Svalbard.

Målet om norske samfunn oppfylles gjennom lokalsamfunnet i Longyearbyen, der Longyearbyen lokalstyre har ansvaret for administrasjon og samfunnsutvikling, og for forvaltningen av fellesinteressene. LL har derfor en viktig rolle i gjennomføringen av svalbardpolitikken

Longyearbyen er Norges nordligste lokalsamfunn. Målene i svalbardpolitikken gir egne rammebetingelser for dette samfunnet, rammebetingelser som også setter premissene for samfunnsutviklingen i Longyearbyen.

Longyearbyen er ikke et livsløpssamfunn, men likevel et livskraftig lokalsamfunn tilrettelagt for familier. Skattenivået er lavt, og det overføres derfor hvert år betydelige midler fra fastlandsøkonomien over statsbudsjettet til ulike velferds- og tjenestetilbud, som drift av skole, barnehager, sykehus, kulturtilbud og infrastruktur. Samtidig er velferds- og tjenestetilbudet begrenset sammenlignet med hva som er tilgjengelig i fastlandskommuner, og det er ikke aktuelt å utvide tilbudet ut over dagens nivå. Dette er en konsekvens av at det er lik rett til adgang til øygruppen for borgere av parter til Svalbardtraktaten, og at utlendingsloven ikke gjelder for Svalbard. Ved behov ut over det som tilbys på Svalbard, må norske statsborgere henvende seg til sin fastlandskommune, mens utenlandske statsborgere uten tilknytning til fastlandet må henvende seg til sitt hjemland.

Sentrale myndigheter følger samfunnsutviklingen i Longyearbyen nøye. Innføringen av lokaldemokrati gjennom valg til et lokalstyre i 2001, var en naturlig konsekvens av utviklingen bort fra den tidligere «company town-modellen». Selv om Longyearbyen ikke er en kommune, valgte man å innføre en tilsvarende styringsmodell og valgordning som for øvrige norske lokalsamfunn. Modellen ble imidlertid tilpasset forholdene på Svalbard, og det ble også forutsatt at ordningen med lokalstyre skulle evalueres løpende, jf. Ot.prp. nr. 58 (2000–2001) om endringer i Svalbardloven m.m. (innføring av lokaldemokrati i Longyearbyen) s. 11.

De fleste som bodde i Longyearbyen på tidspunktet for opprettelsen av Longyearbyen lokalstyre, hadde en tilknytning til en fastlandskommune. Dette er ikke lenger tilfelle. De senere årene har det vært en økende grad av tilflytting til Longyearbyen direkte fra utlandet, og det er nå et større innslag av innbyggere som ikke har tilknytning til det norske fastlandet. Befolkningssammensetningen er derfor en annen nå enn da lokalstyret ble opprettet.

Dette har gjort det naturlig å vurdere om de rammene som i sin tid ble lagt for valg til lokalstyret, fremdeles er hensiktsmessige. Departementet mener at det i lys av utviklingen er grunn til å foreta noen justeringer i regelverket, for å ivareta behovet for tilknytning mellom Longyearbyen og fastlandet. Reguleringsbehovet og forslag til nye bestemmelser er omtalt i kap. 4 nedenfor, mens det i kap. 3 først gis en omtale av gjeldende regelverk og rammer for lokalstyrets virksomhet.

3 Om Longyearbyen lokalstyre. Særlige rammer og hensyn

Longyearbyen lokalstyre ble opprettet 1. januar 2002 som et lokaldemokratisk organ med myndighet innenfor Longyearbyen arealplanområde. Regler om styringsmodell og rammer for LLs virksomhet er fastsatt i kapittel 5 i Svalbardloven. Se lov 15. juni 2001 nr. 66 om endringer i Svalbardloven m.m, (innføring av lokaldemokrati i Longyearbyen). Jf. også Ot.prp. nr. 58 (2000–2001) om endringer i Svalbardloven m.m. (innføring av lokaldemokrati i Longyearbyen).

Det er mange likhetstrekk mellom LL og kommuner på fastlandet. Det er også viktige forskjeller, som henger sammen med de særlige rammebetingelsene for Svalbard. Ved innføringen av lokaldemokratiet i Longyearbyen ble det, som nevnt i kapittel 2, bygd på kommunemodellen, tilpasset de stedlige forholdene og den særskilte samfunnsstrukturen. Samlet sett gir dette et annet rammeverk for et lokaldemokrati i Longyearbyen enn på fastlandet.

Det ble ved innføringen av lokaldemokrati understreket at det måtte tas hensyn til de utenrikspolitiske forholdene og statens særlige behov for kontroll med utviklingen på Svalbard. Se Ot.prp. nr. 58 (2000–2001) kapittel 2.1. Denne viktige forutsetningen gjenspeiles blant annet i Svalbardloven § 29 som slår fast at lokalstyrets formål er *å sikre en rasjonell og effektiv forvaltning av fellesinteressene innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk*.

Formålsbestemmelsen ble beholdt da Stortinget i 2019 vedtok endringer i Svalbardloven som følge av ny kommunelov, nettopp for å understreke de særlige forholdene som ligger til grunn for lokalstyrets virksomhet. Det kan også nevnes at kommunelovens regler om innbyggerinitiativ ikke ble videreført for Longyearbyen lokalstyre ved endringene i 2019.

Målene for svalbardpolitikken forankres i Stortinget gjennom behandlinger av egne meldinger fra regjeringen om Svalbard. I disse meldingene foretas helhetlige gjennomganger av de ulike politikkområdene, som rammes inn av felles mål. De fem overordnede målene i denne politikken er:

- en korrekt og fast håndhevelse av suvereniteten,
- korrekt overholdelse av Svalbardtraktaten og kontroll med at traktaten blir etterlevd,
- bevaring av ro og stabilitet i området,
- bevaring av områdets særegne villmarksnatur,
- opprettholdelse av norske samfunn på øygruppen.

Den siste i rekken av slike helhetlige meldinger om Svalbard, Meld. St. 32 (2015–2016) Svalbard, ble behandlet av Stortinget i 2016.

Et annet sentralt forhold er prinsippet om at Longyearbyen ikke er et livsløpssamfunn og at velferds- og tjenestetilbudet er begrenset. Prinsippet er senest stadfestet gjennom Stortingets behandling av ovennevnte melding. Det ble samtidig understreket at regjeringen ikke har til hensikt å legge til rette for et utvidet tjenestetilbud på velferdsområdet. I meldingen gjentas også prinsippet om at ved behov for ytelser utover det lokale tjenestetilbudet, må norske statsborgere vende seg til sine hjemkommuner. Utenlandske borgere uten tilknytning til fastlandet, må vende seg til sine respektive hjemland. Dette må ses i sammenheng

med at det etter Svalbardtraktaten er lik rett til adgang for borgere av traktatland. Det er følgelig hverken visumplikt eller krav om oppholdstillatelse for utenlandske borgere ved innreise til Svalbard.

Et annet særtrekk ved Longyearbyen er at LL ikke har egen beskatningsmyndighet. Driften av lokalsamfunnet og tjenestetilbudet som drift av skole, barnehager, sykehus, kulturtilbud og infrastruktur finansieres derfor i stor grad ved overføringer fra fastlandet, gjennom årlige bevilgninger over statsbudsjettet.

4 Valgbarhet og stemmerett. Reguleringsbehov

4.1 Gjeldende rett

Lokalstyret er det øverste organet i Longyearbyen lokalstyre og velges av og blant de stemmeberettigede innbyggerne i Longyearbyen, jf. Svalbardloven § 34. De nærmere bestemmelsene om valg til lokalstyret er fastsatt i lokalstyreforskriften, som er gitt i medhold av Svalbardloven § 34 tredje ledd. Stemmerett har norske og andre nordiske statsborgere som er bosatt i Longyearbyen, og utenlandske statsborgere som har vært bosatt i Longyearbyen eller en norsk kommune de tre siste årene før valgdagen, eller har en sammenlagt botid på tre år i Longyearbyen og en kommune på fastlandet. Alle som har stemmerett ved valget og ikke er utelukket eller fritatt, er dessuten valgbar til lokalstyret. Disse reglene tilsvarer valglovens bestemmelser om stemmerett og valg til kommunestyre- og fylkestingsvalg, der utenlandske statsborgere har stemmerett og er valgbar etter tre års botid i Norge.

4.2 Forholdet mellom stemmerett og valgbarhet

Lokalstyreforskriften bygger på systemet i lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven). Prinsippet i valgloven § 3-1 er at borgere som har stemmerett også er valgbar, med unntak av personer som i kraft av sin stilling har kontrolloppgaver eller står sentralt i forberedelsen av vedtak. Det er i valgloven § 3-3 tredje ledd for eksempel bestemmelser om at statsforvalteren og assisterende statsforvalter, kommunedirektør og andre ledende stillinger i kommunen ikke er valgbar. Ved valg til lokalstyret er det gjort tilsvarende unntak for sysselmannen (stillingsbetegnelsen endres til «sysselmester» fra 1. juli 2021), assisterende sysselmann og administrasjonssjefen og andre administrative ledere i LL m.m., jf. Svalbardloven § 36 c.

Utgangspunktet er altså at det er en sammenheng mellom stemmerett og valgbarhet. Tankegangen bak dette er at den som har stemmerett også må kunne påta seg verv og ta samfunnsansvar. Ved opprettelsen av LL ble det samme prinsippet lagt til grunn. Departementet har vurdert om en alternativ modell for valg til LL kan være å begrense kretsen av valgbar personer, men beholde dagens regler for stemmerett. Departementet mener likevel at de hensyn som begrunner koblingen mellom stemmerett og valgbarhet fortsatt gjør seg gjeldende. Dette tilsier at prinsippet bør videreføres ved valg til lokalstyret i Longyearbyen, og at det ikke er grunn til endringer i regelverket på dette området.

4.3 Behov for tilknytning til fastlandet

Rammene for lokaldemokratiet i Longyearbyen er som beskrevet i kap. 3 ovenfor, annerledes enn for kommuner på fastlandet. LL skal utøve sin virksomhet innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk, og forvalter betydelige midler som er overført fra det norske fastlandet. LL har således ansvaret for fellesinteresser av stor nasjonal verdi. Deltakelse i lokalstyrets virksomhet krever god kjennskap til disse forutsetningene, og til norsk språk, kultur og samfunnsliv for øvrig. I praksis har dette vært ivaretatt ved at deltakerne har bakgrunn fra og tilhørighet til en fastlandskommune.

Da lokalstyret ble opprettet i 2002, ble modellen for stemmerett ved kommunestyre- og fylkestingsvalg på fastlandet lagt til grunn, men med tilpasninger til de stedlige forhold og den særskilte samfunnsstrukturen. På fastlandet var det i 1978 åpnet for at utenlandske statsborgere som flytter til Norge, får stemmerett når de har bodd i Norge i minst tre år. Reglene for valg til LL ble så tilpasset slik at botid i en norsk kommune ble erstattet med botid i Longyearbyen for utenlandske statsborgere som flytter direkte fra utlandet til Svalbard.

Ved etableringen av LL hadde som nevnt størstedelen av befolkningen i Longyearbyen tilknytning til fastlandet. Det ble derfor den gang ikke foretatt noen ytterligere drøftelse av hvorvidt det var nødvendig med andre stemmerettsregler for Longyearbyen enn for fastlandet. Utviklingen går imidlertid nå i retning av at en ikke ubetydelig del av befolkningen har flyttet til Longyearbyen direkte fra utlandet, og derfor ikke lenger har en slik fastlandstilknytning.

Når befolknings sammensetningen nå er i endring, må det sikres at det fortsatt er tilknytning mellom Longyearbyen og fastlandet for dem som forvalter lokalsamfunnet, og derved også bidrar i gjennomføringen av norsk svalbardpolitikk. I praksis vil dette si at det kun bør være personer som har tilknytning til fastlandet som kan velges til lokalstyret og/eller kan stemme ved lokalstyrevalg i Longyearbyen.

4.4 Departementets vurdering og forslag

Som redegjort for i pkt. 4.3 ovenfor er det viktig at LL har god forståelse for og kunnskap om svalbardpolitikken, og styrer longyearbysamfunnet innenfor disse rammene. Departementet mener i lys av dette at det er behov for å sikre at lokalstyret velges av og består av personer med tilknytning til fastlandet. Lokalstyreloven bør derfor endres, slik at botid i Longyearbyen ikke lenger teller som selvstendig kriterium for valgbarhet og stemmerett. Departementet foreslår i tråd med dette at det for andre enn norske statsborgere settes krav om tre års botid i en norsk kommune for å kunne ha stemmerett og være valgbar til Longyearbyen lokalstyre.

Ved opprettelsen av LL ble det som nevnt i kap. 2 lagt til grunn at ordningen med lokalstyre i Longyearbyen måtte evalueres løpende, jf. Ot.prp. nr. 58 (2001–2002) s. 11, og det er utviklingen i Longyearbyen som begrunner den foreslåtte endringen av reglene om valgbarhet og stemmerett. Selv om lokalstyrets oppgaver og organisering bygger på kommunemodellen, er det også forskjeller i hvilke oppgaver og hensyn som ivaretas av LL sammenlignet med fastlandskommunene. Dette følger for eksempel av Svalbardloven § 29 første ledd, som slår fast at

formålet med lovens kapittel om Longyearbyen lokalstyre blant annet er å legge til rette for et lokalt folkestyre innenfor rammen av norsk svalbardpolitikk. Endringene som departementet nå foreslår er begrunnet i de særlige forhold som ligger til grunn for forvaltningen av Longyearbyen og utviklingen av lokalsamfunnet der.

Forslaget innebærer en endring i organiseringen av den lokale forvaltningen i Longyearbyen, ved at kretsen av personer som etter dagens regelverk har stemmerett og er valgbare til lokalstyret, blir snevret inn. Departementet har derfor nøye vurdert om den foreslåtte endringen er nødvendig. LL ivaretar viktige interesser og utfører oppgaver som er sentrale for befolkningen i Longyearbyen, og som kommer alle Longyearbyens innbyggere til gode. I utgangspunktet bør dette skje gjennom en bredest mulig lokal medvirkning. Disse interessene og oppgavene er samtidig viktige virkemidler i gjennomføringen av svalbardpolitikken. Et av de svalbardpolitiske målene er opprettholdelsen av et norsk lokalsamfunn på Svalbard. Etter departementets oppfatning er det derfor et sentralt hensyn at de som engasjerer seg i lokalstyrets virksomhet, både gjennom valg og ved å la seg velge til verv, har kjennskap til og forståelse for norsk samfunnsliv, språk og kultur for øvrig. Etter departementets oppfatning sikres dette best gjennom et krav om at andre enn norske statsborgere har botid av en viss varighet på fastlandet for å kunne være valgbare og ha stemmerett, og at en slik rett ikke kan erverves utelukkende gjennom opphold på Svalbard.

Departementet ser at dette kan oppfattes som uheldig for personer som har bodd lenge på Svalbard uten forutgående opphold på fastlandet. Etter en nøye avveining har departementet likevel kommet frem til at det er gjennom et krav om tilknytning til fastlandet ved forvaltningen av Longyearbyen at de svalbardpolitiske målene best kan ivaretas.

I dagens regler om stemmerett og valgbarhet er nordiske borgere likestilt med norske statsborgere, jf. lokalstyreforskriften § 2 andre ledd bokstav b og § 3 første ledd. Departementet ser ikke grunn til at nordiske borgere skal komme i en særstilling ved valg til lokalstyret. Gjennomføringen av likeartet lovgivning om stemmerett og valgbarhet ved lokalvalg i Norden har vært rettet mot kommunene. Svalbard er heller ikke gjenstand for samarbeid mellom de nordiske landene, og det er ikke et svalbardpolitisk mål å gi nordiske borgere en særstilling på Svalbard.

Departementet har også vurdert om forslaget er i strid med andre, formelle rammer og føringer som gjelder for Svalbard, men kan ikke se at så er tilfelle.

Grunnloven § 49 andre ledd lovfester prinsippet om lokale folkevalgte organer. Dette er imidlertid myntet på det lokale selvstyret på fastlandet, det vil si kommunene. Forutsetningene og den historiske bakgrunnen som ligger til grunn for opprettelsen av Longyearbyen lokalstyre, er annerledes enn det som gjelder for kommunene. Dette ble som omtalt ovenfor i kap. 3 bekreftet da den nye kommuneloven ble vedtatt i 2018. Mens det kommunale selvstyret er lovfestet i formålsbestemmelsen i lovens § 1-1, ble formålsbestemmelsen i svalbardloven § 29 første ledd videreført uten endringer.

Departementet nevner også at flertallet i Kontroll- og konstitusjonskomitéens innstilling om grunnlovfesting av lokaldemokratiet presiserte at dette forslaget ikke måtte overtolkes utover sin kontekst, og at forslaget hadde karakter av å være en prinsippklæring, jf. Innst. 182 S (2015–2016) s. 7.

Videre viser departementet til at endringsforslaget er konkret begrunnet i svalbardpolitiske hensyn og oppnåelsen av sentrale mål i svalbardpolitikken. Forslaget medfører ikke noen form for usaklig forskjellsbehandling på grunn av ens person eller egenskaper, og departementet kan derfor ikke se at forslaget skulle rammes av Grunnloven § 98 eller likestillings- og diskrimineringslovens diskrimineringsforbud.

Departementet kan heller ikke se at forslaget er i konflikt med folkerettslige forpliktelser i henhold til Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK). EMKs protokoll 1 artikkel 3 om rett til frie valg omfatter ikke lokalvalg. Videre gjelder Europarådets konvensjon om utlendingers politiske deltakelse på lokalt nivå lokalvalg, men her har likevel Norge tatt forbehold om at konvensjonen ikke skal anvendes på territoriet Svalbard.

Departementet har således som det fremgår ovenfor, gjennomgått de ulike rammevilkårene for lokalstyrets virksomhet, og deretter veid hensynet til bredest mulig lokal medvirkning opp mot behovet for å sikre en god gjennomføring av svalbardpolitikken, som er en grunnleggende forutsetning for LLs formål og virksomhet. Dette behovet ivaretas best gjennom et krav om tilknytning til fastlandet, og må derfor veie tyngst. For departementet har derfor hensynet til gjennomføring av svalbardpolitikken og oppnåelsen av sentrale svalbardpolitiske mål blitt utslagsgivende for forslaget om å endre kriteriene for stemmerett og valgbarhet ved lokalstyrevalg i Longyearbyen.

5 Konsekvenser for valg av meddommere m.m.

Det følger av Svalbardloven § 11 at lokalstyret selv velger meddommere hvert fjerde år. Øvrige regler for valg av meddommere finnes i lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven). Domstolloven gjelder for Svalbard som del av rettspleielovgivningen, jf. Svalbardloven § 2 første ledd. Kravene til meddommere framgår blant annet av domstolloven § 70:

§ 70. Den som velges, må ha tilstrekkelige norskkunnskaper, og for øvrig være personlig egnet til oppgaven.

I tillegg må vedkommende

- 1. være over 21 år og under 70 år, ved valgperiodens start,*
- 2. ikke være fradømt stemmeretten i offentlige anliggender,*
- 3. ikke være under offentlig gjeldsforhandling eller konkursbehandling eller i konkurskarantene,*
- 4. stå innført i folkeregisteret som bosatt i kommunen på valgdagen, og*
- 5. være statsborger i Norge eller et annet nordisk land, eller ha stått innført i folkeregisteret som bosatt i riket de tre siste år før valgdagen.*

Bestemmelsen sier ikke noe eksplisitt om hvordan meddommere velges på Svalbard, men det er tidligere lagt til grunn at Longyearbyen lokalstyre skal velge meddommere blant dem som er bosatt i Longyearbyen og som står på listen over stemmeberettigede ved siste valg, jf. Justis- og politidepartementets brev til Longyearbyen lokalstyre 19. oktober 2004 (ref.nr. 2004/40).

Domstolloven § 70 stiller de samme kravene til den som skal velges til meddommer som det stilles til valgbarhet ved kommunale valg.

Etter departementets oppfatning gjør ikke de hensyn som begrunner endringene i reglene om stemmerett og valgbarhet, seg gjeldende i samme grad ved valg av meddommere. Departementet foreslår derfor at valget av meddommere skal foregå på samme måte som i dag. Det er nødvendig å klargjøre dette gjennom en endring i Svalbardloven § 11, jf. departementets forslag nedenfor til nytt tredje ledd. Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd. I tillegg oppdateres Svalbardloven § 11 første ledd andre punktum i tråd med det som følger av domstolloven § 66 første ledd andre punktum.

Departementet viser til Ot.prp. nr. 22 (2006–2007) om lov om endringer i domstolloven mv. pkt. 7.1, der det fremkommer at

«De hensynene som ligger til grunn for at vi har lekdommere i rettspleien, kan deles inn i to hovedgrupper. Den ene hovedgruppen er hensyn som knytter seg til et mål om kvalitativt gode avgjørelser i den enkelte sak. Til denne gruppen hører blant annet hensynet til at retten skal ha lokalkunnskap, gjenspeile en «folkelig» rettsfølelse og sunn fornuft, og at avgjørelsene skal overveies grundig. Den andre hovedgruppen er hensyn knyttet til at domstolene skal være en integrert del av samfunnet for øvrig. Til denne gruppen hører blant annet hensynet til en demokratisk kontroll av rettsvesenet, til offentlighet i rettspleien og til at allmennheten skal ha tillit til det som skjer i domstolene. Den første hovedgruppen hensyn tilsier at lekdommere bør velges på grunnlag av den enkeltes kvalifikasjoner eller særlige kompetanse (.....). Den andre gruppen hensyn tilsier at lekdommere bør velges på en måte som innebærer at de – som gruppe – i størst mulig grad gjenspeiler befolkningen.»

Etter departementets oppfatning tilsier disse hensynene at man bør kunne være meddommer på Svalbard uavhengig av forutgående botid på fastlandet, så lenge domstollovens øvrige vilkår om blant annet norskkunnskaper og alder er oppfylt. Det bør derfor etter departementets oppfatning være mulig å være meddommer på Svalbard uten at man har stemmerett ved lokalvalgene i Longyearbyen.

I henhold til Svalbardloven § 11 andre ledd oppnevnes skjønnsmedlemmer og rettsvitner av retten. Det fremgår av skjønnsprosessloven § 14 hvem som kan oppnevnes som skjønnsmedlemmer. Bestemmelsen viser til domstolloven § 70 mv, og det er etter departementets oppfatning nødvendig at det presiseres hvordan reglene om meddommere og skjønnsmedlemmer skal praktiseres på Svalbard.

Lokalstyret velger også medlemmer til Svalbard forliksråd, jf. Svalbardloven § 8. For forliksrådsmedlemmer er det krav om å være norsk statsborger, jf. domstolloven §§ 52 og 53. Departementet kan ikke se at det kreves noen ytterligere regulering for Svalbard her.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det antas at forslaget ikke vil ha noen økonomiske og administrative konsekvenser, utover kostnader knyttet til føring av manntall. Eventuelle kostnader forutsettes dekket av LL innenfor de ordinære budsjettammer.

7 Om forslag til forskriftsendring

Forskrift om lokalstyrevalg i Longyearbyen § 2-1 andre ledd foreslås endret ved at inndelingen i bokstav a og b fjernes, men deler av nåværende bokstav a

videreføres. Forskriften § 3-1 om valgbarhet bestemmer at alle som har stemmerett er valgbare med mindre man er unntatt eller fritatt, og krever dermed ingen endringer.

Det legges opp til ikrafttredelse i god tid før oppstart av forberedelsene til lokalstyrevalget høsten 2023.

8 Utkast til forskrift om endringer i forskrift om lokalstyrevalg i Longyearbyen

Fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet xx.xx.20xx med hjemmel i lov 17. juli 1927 nr. 11 om Svalbard § 34 fjerde ledd.

I

I forskrift 14. mai 2007 nr. 506 om lokalstyrevalg i Longyearbyen skal § 2-1 andre ledd lyde:

(2) *Personer* som ikke er norske statsborgere, men som for øvrig fyller vilkårene i første ledd, *har* stemmerett dersom *de har vært folkeregistrert bosatt i en norsk kommune de tre siste årene før de ble innført i befolkningsregisteret for Svalbard som bosatt i Longyearbyen.*

II

Forskriften trer i kraft fra

9 Utkast til endring i Svalbardloven

I

I lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard skal § 11 lyde:

På Svalbard velger lokalstyret selv meddommere hvert fjerde år. Valget *foretas innen 1. juli* etter hvert valg til lokalstyret og gjelder for fire år fra 1. januar det påfølgende år. Når rettsmøte skal holdes på Svalbard, skal en av domstolens tjenestemenn ta ut meddommere ved loddtrekning.

Skjønnsmedlemmer og rettsvitner oppnevnes av retten. De som oppnevnes, plikter å ta imot *vervet*. Reise- og kostgodtgjørelse kan tilstås *etter* regler som Kongen fastsetter.

Den som skal velges som meddommer eller oppnevnes som skjønnsmedlem på Svalbard, må

- a) stå innført i befolkningsregisteret for Svalbard som bosatt i Longyearbyen på valgdagen*
- b) være statsborger i Norge eller et annet nordisk land, eller de tre siste årene før valg- eller oppnevningdagen ha vært folkeregistrert bosatt i en norsk kommune, innført i befolkningsregisteret for Svalbard som bosatt i Longyearbyen, eller registrert med en sammenlagt botid på tre år i Longyearbyen og en norsk kommune.*

For øvrig gjelder domstolloven § 70 og skjønnsprosessloven § 14 ved valg av meddommere og oppnevning av skjønnsmedlemmer på Svalbard.

II

Loven trer i kraft...